

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : กลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียน

ชื่อผู้เขียน : นางสาวนริสา วุฒิปัญญาเลิศ

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา : 2544

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

1. รองศาสตราจารย์ จรัญ โฆษณานันท์ ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ วิชัย ศรีรัตน์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ทราบถึงแนวความคิดและรูปแบบของกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในกลุ่มประเทศอาเซียนที่เหมาะสม (2) ศึกษาว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกับแนวความคิดในเรื่องกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคอื่นที่มีอยู่แล้ว คือ ภูมิภาคยุโรป อเมริกา และแอฟริกาอย่างไร และ (3) เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางแบบอย่างในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในเรื่องการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในกลุ่มอาเซียน

การทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร(Documentary Research) โดยจะทำการศึกษาวิจัยข้อมูลจากเอกสารที่เป็นหนังสือวิชาการ บทความวารสารและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และจากอินเทอร์เน็ต โดยมีข้อสรุปผลของการวิจัยดังนี้

จากการศึกษาพบว่า (1) กลไกของอาเซียนยังไม่มี ความชัดเจนและรูปแบบที่แน่นอนนัก กลไกที่มีอยู่ยังไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ ทั้งนี้ก็เพราะความคิดเห็นหรือทรรศนะเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่แตกต่างกันของประเทศสมาชิกในอาเซียนเป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียนเป็นอย่างมาก และ (2) การจัดตั้งกลไกในระดับภูมิภาคที่เหมาะสมจะมีผลโดยตรงต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง

ผู้เขียนจึงเห็นว่าการจัดตั้งกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียนที่เหมาะสม ควรจะแบ่งเป็นกลไกทางด้านกฎหมายและกลไกทางด้านสถาบัน โดย

1. กลไกทางด้านกฎหมาย อาเซียนควรจะทำหรือรับรองตราสารสิทธิมนุษยชนเฉพาะด้าน เช่น อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิสตรี หรืออาจจัดทำตราสารสิทธิมนุษยชนทั่วไปที่ครอบคลุมสิทธิมนุษยชนทั้งสองประเภท คือ สิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมไว้ด้วยกัน โดยสิทธิอื่นๆ ควรจะเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศได้รับรองไว้แล้วโดยกฎหมายภายในเหมือนกัน หรือที่เรียกว่าเป็นจุดร่วมกันของแต่ละประเทศสมาชิก เช่น สิทธิหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน เป็นต้น แล้วจึงเพิ่มเติมสิทธิอื่นๆ เข้าไปภายหลัง

2. กลไกทางด้านสถาบัน ควรเป็นสถาบันระดับรัฐบาลที่มีหน้าที่ใน “การส่งเสริม” ให้เกิดความรู้ความเข้าใจก่อนเป็นอันดับแรก โดยอาจจะก่อตั้งสถาบันที่มีลักษณะเป็น “กึ่งตุลาการ” มีอำนาจในการพิจารณาส่งเสริมสิทธิมนุษยชนหรือมีอำนาจในการตัดสินคำร้องเรียนด้วยพร้อมกัน เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนอาเซียน แล้วจึงค่อยมาเป็น “การปกป้อง” ในภายหลังคือสถาบันที่เป็น “ตุลาการ” เช่น ศาล การรับคำร้องเรียนอาจกำหนดเฉพาะให้รัฐสมาชิกหรือองค์กรของอาเซียนเป็นผู้ร้องเรียน แล้วขยายขอบเขตให้เอกชนเป็นผู้ร้องเรียนได้ในภายหลัง

อีกแนวทางหนึ่งนอกจากนั้น อาเซียนอาจจะจัดตั้งกลไกทางด้านสถาบันที่เป็นการเฉพาะด้านขึ้นก่อน เช่น คณะกรรมการสิทธิเด็ก สิทธิสตรี คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ซึ่งน่าจะเป็นไปได้มากกว่าที่จะเร่งรัดให้มีคณะกรรมการทั่วไปที่ครอบคลุมรอบด้านทั้งหมด หากเมื่อภายหลังมีการตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนทั่วไปแล้ว คณะกรรมการเฉพาะด้านก็สามารถยังคงมีอยู่ได้ และเป็นการเสริมการทำงานซึ่งกันและกันอีกด้วย

ผู้เขียนยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าควรเสริมสร้างความแข็งแกร่งขององค์การพัฒนาเอกชนให้มากขึ้น เพราะองค์การพัฒนาเอกชนเหล่านั้นมีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมและผลักดันทางด้านสิทธิมนุษยชนภายในภูมิภาคนี้ ในขณะเดียวกันก็ต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในระดับรากหญ้าไปพร้อมๆ กัน การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจย่อมเป็นแรงผลักดันที่ทรงประสิทธิภาพที่ดีที่สุด

Thesis Title : Mechanisms for Human Rights Protection in ASEAN

Student's Name : Miss Narisa Wutthipanyalers

Degree Sought : Master of Laws

Academic Year : 2001

Advisory Committee:

1. Assoc. Prof. Jaran Cosananand	Chairperson
2. Mr. Wichai Srirat	

The purpose of the research were to : (1) know the concept and the model of an appropriate ASEAN regional human rights mechanisms. (2) know how the ASEAN human rights mechanism different or coherent with the concept of other regional human rights mechanisms such as Europe, America and Africa. And (3) to be an example model for the cooperation among ASEAN Countries on human rights protection.

The method of the research was the documentary research, by studies and research from documents such as text book, articles, journals and printed matter both of Thai and English language and from internet.

The research found that (1) ASEAN mechanism for human rights is neither obvious nor certain, the existing mechanism is inappropriate for the effectiveness for the protection of human rights. The importance obstacle of the establishment of human rights mechanism in ASEAN was resulted from

the different thought and views of ASEAN Countries. (2) The establishment of an appropriate regional mechanism will lead to the effectiveness for the protection of human rights in the region.

The establishment of an appropriate ASEAN mechanism on human rights should be separated into legal mechanism and institutional mechanism.

1. An appropriate legal mechanism should be as follow; ASEAN may adopt the specific human rights instruments such as The ASEAN Convention of the Rights of the Child, The ASEAN Convention of the Rights of the Women. ASEAN should adopt the general human rights instrument which cover the civil and political rights and economic social and cultural rights, and should be the same civil rights and liberties that already recognized by the domestic law which every ASEAN Country have, and add the other rights then.

2. An appropriate institutional mechanism in the first stage should aims to the “promotion” human rights wildly and should be the “quasi-judiciary” power which has to consider the human rights violation and promote human rights, such as The ASEAN Human Rights Commission. Then develop to the “protection” mechanism like the “judicial” power such as The ASEAN Human Rights Court later. An application admissibility should estimate just only “the Member State” or “ASEAN Organs” to be the petitioner, then expand to the “Individual” after.

At the same time, at the beginning stage, ASEAN should establish the specific institution such as The ASEAN Child Rights Commission, The

ASEAN Women Rights Commission, which possibility than urge to establish the general commission like The ASEAN Human Rights Commission. If the human rights commission is established later, the specific commission can exist and will strengthen each other.

Since NGOs were very important promoting human rights activities and assisting the establishment of human rights mechanism. ASEAN should promote the activities of NGOs more. Meanwhile ASEAN should enhance their people to know and understand about human rights at the same time. If their people know and understand their rights. It should be the best efficient pressure.